

Hyvinvointisuunnitelmien analysointi teemana osallisuus, yhteiskunta ja vaikuttaminen

Ritva Sauvola ja Varpu Wiens
Diak/Sokra

Hyvinvointisuunnitelmien aineisto osallisuuden, yhteiskunnan ja vaikuttamisen näkökulmasta

- Aineistona yhteensä 20 dokumenttia
- Analyysi kohdistuu erityisesti suunnitelmaosiin, mutta myös kertomusosiot huomioitiin.
- Hyvinvointisuunnitelmat olivat pääsin taulukkomuotoisia ja siltä osin paikoitellen sisällöllisesti niukkoja.
- Osallisuuteen, yhteiskuntaan ja vaikuttamiseen liittyvät asiat tulevat usein hyvinvointisuunnitelmien tavoitteissa ja toimenpiteissä esille välillisesti. Visiossa, arvoissa tai kertomuksissa näitä sanoitetaan selvemmin.
- Lähes kaikissa dokumenteissa on osallisuus, yhteiskunta tai vaikuttaminen **jollain tasolla** mainittu.

Lasten, nuorten ja perheiden tuki

Esiintyy kunnissa

Osallisuuden lisääminen liikunnan ja yhdessä tekemisen kautta:

Harrastuspaikkojen maksuttomuus

4

Harrastustoiminta osaksi koulujen toimintaa, Höntsä

12

Liikkuva koulu

8

Syrjäytymisen ehkäisy ja hyvinvoinnin turvaaminen:

Kummitoiminta, perhekummit, perhekahvilat, kaveritoiminta, kesätoimintamallit

8

Perhepalvelut, arjen hallinta ja järjestöyhteistyö

13

Kiva koulu- toimintamalli, vertaissovittelu, kiusaamiseen puuttuminen

9

Osallistumismahdollisuudet ja kuulluksi tuleminen monialaisessa yhteistyössä:

Nuorisoneuvosto, oppilaskunnat, Unicef lapsiystävällinen kunta

9

Kouluterveyskyselyjen ja muiden kuulemisten tulosten hyödyntäminen

12

Lapset puheeksi toimintamalli

18

Nuorten hyvinvointi ja osallisuus omassa elämässä

Esiintyy kunnissa

Nuorten aktiivisen kansalaisuuden vahvistaminen:

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen

9

Nuorten kuuleminen heitä koskevissa asioissa

11

Vertais- ja ryhmätoiminta, tukioppilastoiminta

10

Nuorten merkityksellinen tekeminen:

Nuorten työpajat, koulutukseen ohjaus

9

Työllistyminen, kesätyöt

8

Nuorilähtöiset palvelut:

Nivelvaiheiden palvelut

5

Monipuolinen harrastetoiminta

12

Seksuaaliterveyden edistäminen

2

Arjen hallinnan tuki

8

Matalan kynnyksen palvelut

7

Etsivä nuorisotyö

11

Työikäisten hyvinvointi ja osallisuus

ESIINTYY KUNNISSA

Aktiivinen työkyvyn ylläpitäminen:

Matalan kynnyksen harrastetoiminta

8

Työttömien terveystarkastukset

7

Työelämän ulkopuolella olevien osallisuuden edistäminen:

Työttömien työllistäminen ja kuntouttava työtoiminta

7

Harraste- ja järjestötoiminta

12

0

2

4

6

8

10

Ikäihmisten hyvinvoinnin ylläpitäminen

ESIINTYY KUNNISSA

Vanhus- ja vammaisneuvostot osana päätöksentekoprosessia:

Osallistava hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointikoordinaattori tiedonvälittäjänä

Fyysisen toimintakyvyn ylläpitäminen:

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Seniorineuvola

Sosiaalisten verkostojen vahvistaminen:

Päivätoiminta ja ohjattu tuki

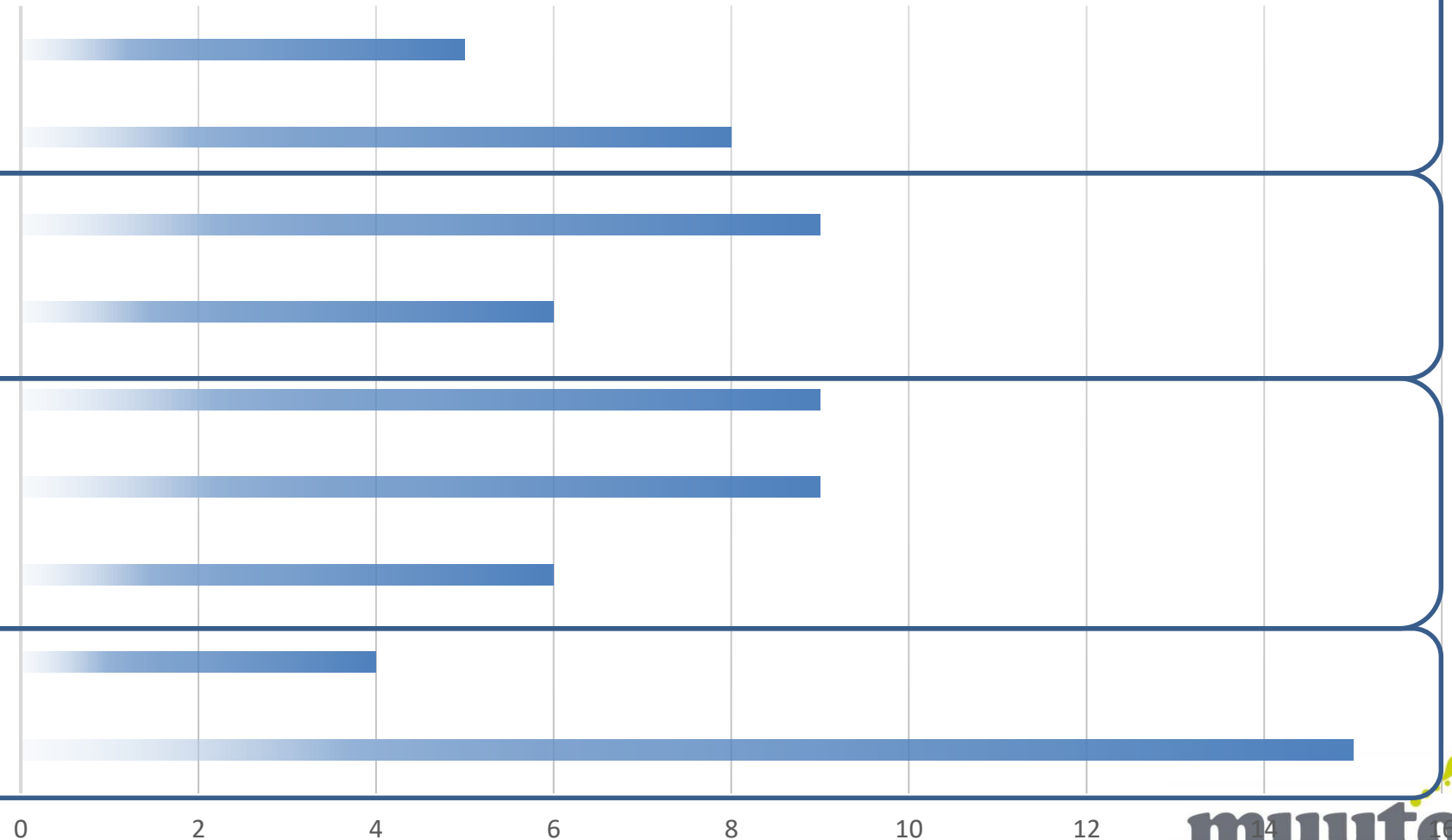
Vertaistuki ja ryhmätoiminta

Digikoulutus

Turvallinen arki:

Liikkumisen mahdollistaminen

Kunta, seurakunta ja järjestöt yhdessä

Hyvinvoiva ja osallinen kuntalainen

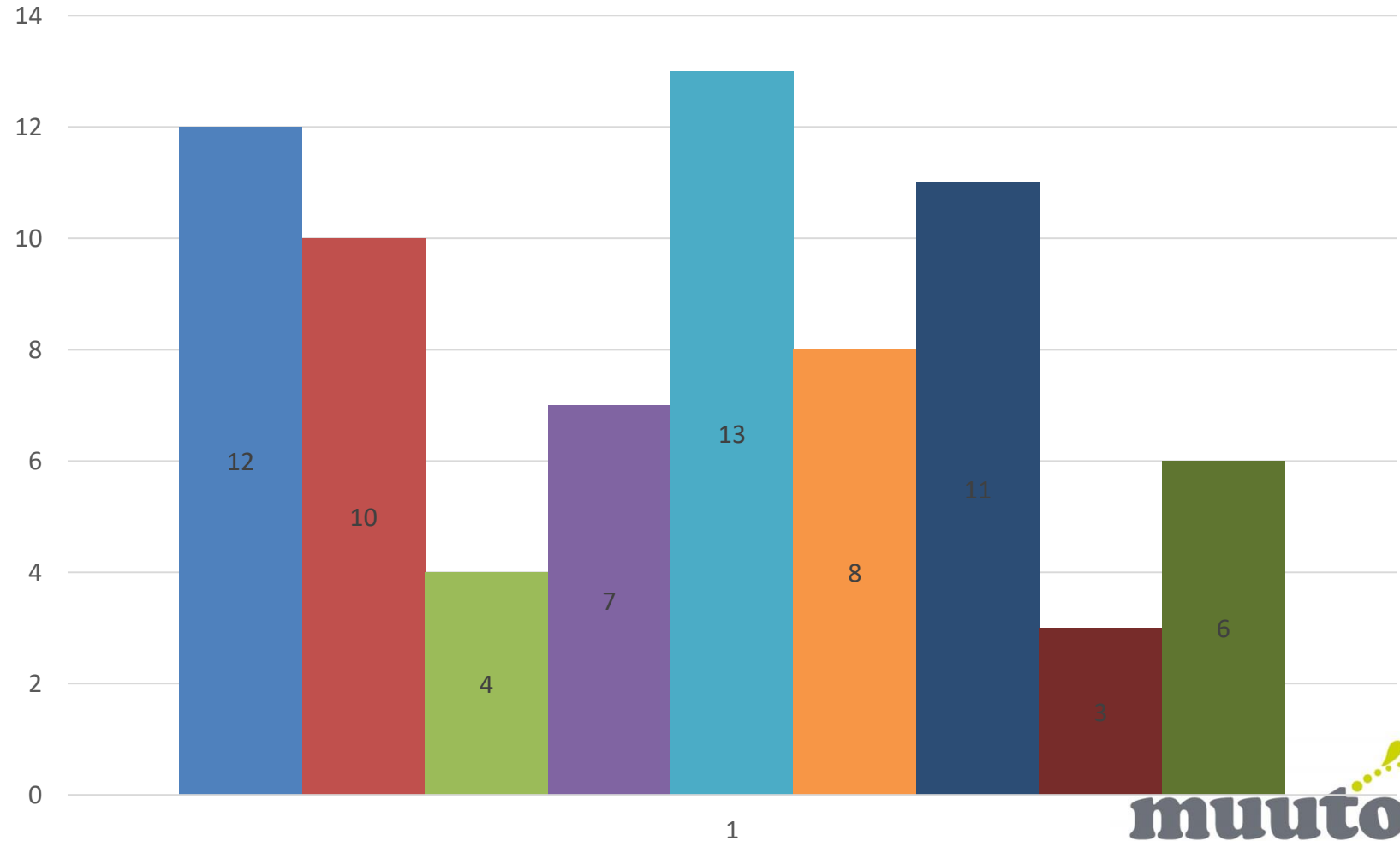
Esiintyy kunnissa

Aktiivinen kuntalainen:

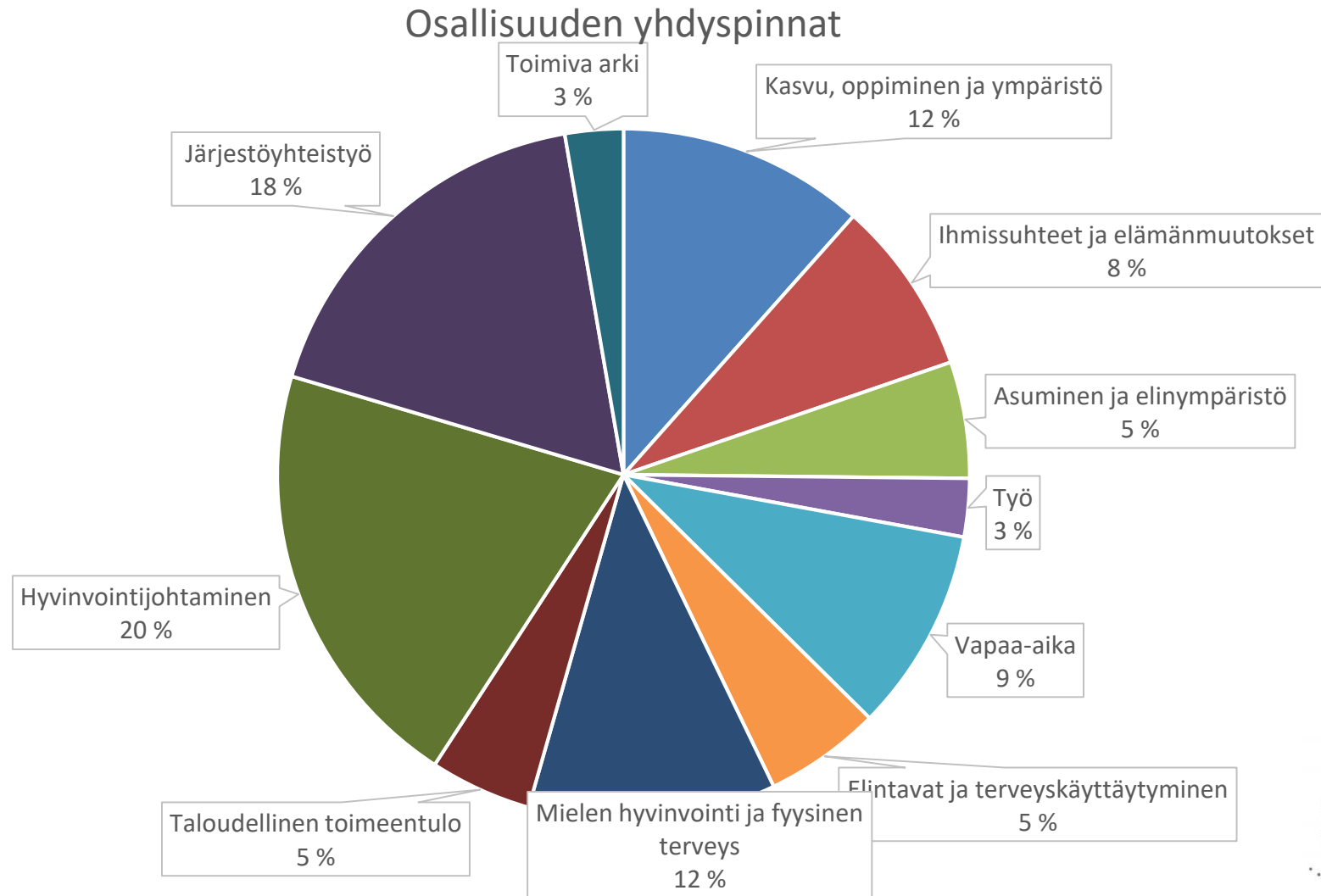
- Omaehtoinen terveyden edistäminen
- Vapaaehtois- ja järjestötoiminta kunnan tukena, kokemusasiantuntijuus
- Kyselyt ja aloitteet
- Tapahtumat ja kampanjat

Aktiivisesti ennakoiva kunta:

- Osallistava suunnittelu
- Tiedottaminen ja viestintä
- Viihtyisä ja toimiva ympäristö
- Avustukset
- Palautejärjestelmä ja kuntalaisaloitteet

Yhdyspinnat osallisuuden, yhteiskunnan ja vaikuttamisen kanssa

Pohjoispohjalaisten hyvinvoinnin vahvuudet ja haasteet kuntien hyvinvointikertomuksissa teemoissa osallisuus, yhteiskunta ja vaikuttaminen

	Lapset ja lapsiperheet	Nuoret ja nuoret aikuiset	Työikäiset	Ikäihmiset	Kaikki ikäryhmät
Vahvuudet	<p>Lapset puheeksi-toimintamalli levinnyt hyvin maakunnassa</p> <p>Osallisuutta tuetaan liikunnan kautta, mutta voisi integroitua paremmin</p>	Etsivät työote vahvistunut	Harraste- ja järjestötoimintaa paljon	Kunta, seurakunta ja järjestöt järjestävät erilaista toimintaa	<ul style="list-style-type: none"> Harraste- ja liikuntapalvelut
Haasteet / Kehittämiskohteet	<p>Tarvitaan enemmän osallisuuden lisäämistä vahvistavia toimintatapoja</p> <p>Perheiden laaja-alainen ja moniammatillinen tukeminen</p>	<p>Nuorten aito kuuleminen ja osallistamista heitä koskevissa asioissa eri menetelmin voisi olla systemaattisempaa</p> <p>Enemmän toimenpiteitä merkityksellisten nivelvaiheiden huomioimiseen</p>	<p>Lisää matalan kynnyksen harrastetoimintaa</p> <p>Työkykyisyyden ylläpitoon edullisia liikunta- ja kulttuuriharrastuksia</p> <p>Työelämän ulkopuolella olevien tukea ja merkityksellistä tekemistä osallisuuden vahvistamiseksi!</p>	<p>Ikäihmisten kuulemista eri vaiheissa/portaissa ja osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä systemaattisesti</p> <p>Yksinäisyyden vähentäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> Laaja-alainen ja systemaattinen kuuleminen ja osallistaminen kunnan päätöksentekoon ja palveluiden suunnitteluun <p>muutos NYT. POHJOIS-POHJANMAA</p>

Toimenpiteiden määristä yhteiskunnan, osallisuuden ja vaikuttamisen teemassa

- Analysoitujen kuntien välillä toimenpiteiden määrässä eroja
(alin 6 – korkein 37)
- Painopisteittäin tarkasteltuna eniten toimenpiteitä löytyy lapset/lapsiperheet ja nuoret osiossa
- Vähiten toimenpiteitä löytyy työikäisten osiossa

Teema 9: Osallisuus, vaikuttaminen ja yhteiskunta

Tasapainoisuus resurssit huomioiden

- Hallintolähtöisyydestä kohti yhteisölähtöisyyttä
- Kuntien paikalliset tarpeet ja olosuhteet huomioiden
- Kaikki ikäluokat ja kuntalaiset huomioiden
- Kaikki kunnan toimialat osallisena
- Nivelvaiheet huomioiden
- Rajapinnoista liittymäpintoihin

Aidosti kaikkia osallistava

- Yhteiskehittäminen periaatteeksi
- Systemaattinen kuuleminen, palautteen kerääminen ja toimenpiteet
- Osallistuva budjetointi
- Erilaiset raadit ja kehittäjäasiakkaat/kokemus asiantuntijat käyttöön
- Osallisuustyöryhmät

Systemaattisesti arvioiden kertaluontoisuudesta pysyvyyteen

- Valmiita toimintamalleja hyväksikäyttäen
- Hyväksi todetut ja näyttöön perustuvat toiminnot on kestävää kehitystä, joka säästää resursseja
- Systemaattinen arviointi mahdollistaa vaikutusten ja implementoinnin arvioinnin
- Paikallisesti soveltaen

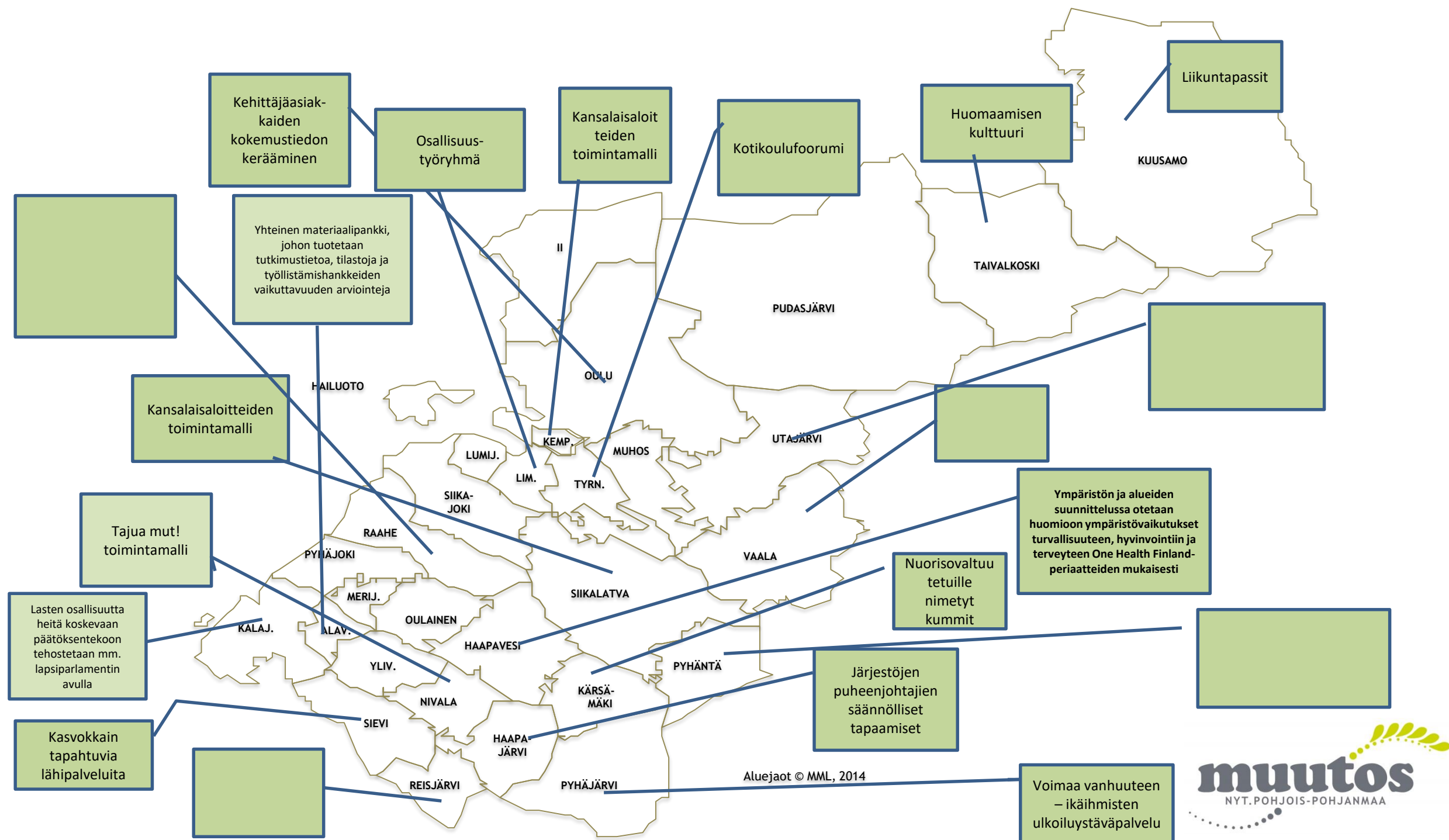
Lisätietoja:

Ritva Sauvola, ritva.sauvola@diak.fi 040 5088 933

Varpu Wiens, varpu.wiens@diak.fi 050 5053622

Osallisuuden, yhteiskunnan ja vaikuttamisen hyvät mallit

- Dokumenteista löytyneet hyvältä vaikuttavat toimintamallit on koottu karttakuvaan kunnittain
- Esiin nostetut kuntien toimintamallit ovat poimintoja kertomuksista ja suunnitelmista, eikä ole siis tietoa siitä, miten ne ovat käytössä tai ovatko ne toimivia/vaikuttavia

Aluejaot © MML, 2014

Hyvinvointikyselyt keinona kerätä tietoa kuntalaisten hyvinvoinnista

Vaalan hyvinvointikysely 2017:

<https://www.hyvinvointikertomus.fi/backend/api/document/attachment/5392816125.pdf>
http://www.vaala.fi/sivu/fi/news/?action=show_one&id=2241

Tyrnävän kunnan ota kantaa kysely 2018:

<https://www.otakantaa.fi/fi/hankkeet/270/osallistuminen/566/kysely/>

Sallan kunnan tapa tehdä:

[file:///C:/Users/gwievar/Downloads/SALLA -
KAUKANA KAIKESTA L%C3%84HELL%C3%84 SINUA.pdf](file:///C:/Users/gwievar/Downloads/SALLA_-_KAUKANA_KAIKESTA_L%C3%84HELL%C3%84_SINUA.pdf)

Hollolan kiva blogi asiasta:

<https://www.hollola.fi/hyvinvointisuunnitelma-tarkea-osa-kunnan-hyvinvointityota>

Rautalampi:

<https://www.rautalampi.fi/uutishuone/uutiset/hyvinvointikysely-2019/>

Pohjois-Savo hyvinvointikysely hyvinvointikertomuksessa 2019:

[https://www.hyvinvointikertomus.fi/?fbclid=IwAR3EPyMBDfcLgQKNaqNaiBdfT4g0xC1XQ
45wOwBW1htYICP4rhLMaDoENY#/document/preview/8687681268](https://www.hyvinvointikertomus.fi/?fbclid=IwAR3EPyMBDfcLgQKNaqNaiBdfT4g0xC1XQ45wOwBW1htYICP4rhLMaDoENY#/document/preview/8687681268)

Keinoja Palveluintegraation muotoilu -työskentely selkeyttää monialaista yhteistyötä ja sen johtamista:

<https://dialogi.diak.fi/2019/05/02/palveluintegraation-muotoilu-tyoskentely-selkeyttaa-monialaista-yhteistyota-ja-sen-johtamista/>

Kouvolan tekemästä hyvinvointikyselystä:

<https://www.kouvola.fi/kouvolankaupunki/osallistu-ja-vaikuta/kyselyt/hyvinvointikysely/>

Pälkäneen kunta on tehnyt kuntalaisilleen hyvinvointikyselyn 2017:

[https://www.palkane.fi/images/terveys-ja-hyvinvointi/hyvinvointikertomus-ja-
muut-suunnitelmat/Hyvinvointikysely_2017_nettiversio.pdf](https://www.palkane.fi/images/terveys-ja-hyvinvointi/hyvinvointikertomus-ja-muut-suunnitelmat/Hyvinvointikysely_2017_nettiversio.pdf)

Laukaan kunnan kysely:

https://www.laukaa.fi/haku?search_api_multi_fulltext=hyvinvointikysely&referer=node%2F2199

Varkauden kysely:

[https://www.varkaus.fi/uutinen/2019-01-22_kokemuksellinen-
hyvinvointikysely-pohjois-savon-kunnissa](https://www.varkaus.fi/uutinen/2019-01-22_kokemuksellinen-hyvinvointikysely-pohjois-savon-kunnissa)

Eri ikäluokille on tehty omia kyselyjä, tässä esimerkiksi Kallion kyselyn tuloksia 75 v:

<https://www.theseus.fi/handle/10024/141707>

Oulun seudun lasten ja nuorten kysely 2010:

http://www.sosiaalikallega.fi/poske/julkaisut/julkaisusarja/julkaisu_35_hyvinvointitutkimus